

33
2 P. n. Knjižnica Zgodovinskega društva.
Koroška cesta 10. Maribor.
Dolžnostni izvod.
Posi:
Naročnina lista: Celo leto 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 1 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišтво sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovial.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon Interurban št. 115.

39. števil.

Maribor, dne 2. aprila 1924.

Letnik XVI.

Obljube policajdemokracije.

V prvih dneh Pašič-Pribičevićeve vlade že vidimo, da naša liberalna gospoda v pokvarjenosti že daleč nadkri-
ljuje beograjsko cincarijo in da po svojih listih servira ne-
sramnosti in bedaste laži, ki bi celo tam doli na čaršiji ne
mogle biti večje. V Beogradu in po Srbiji imamo več lis-
tov, ki bolj ali manj podpirajo in zagovarjajo režim, a ob
zelo redkih izjemah tega le ne najdemo, da bi se od po-
četka do konca cedili same pohvale in proslave režima,
kakor n. pr. pri nas »Jutro« in »Narod«. Srbski režimski
listi večkrat tudi vladi povedo kako ostrejšo in pikro,
»Jutro« in »Narod« sta pa iz licemerstva in lažljivosti čisto
iz sebe, če so policajdemokrati enkrat na vladi ali pa vsaj
blizu nje.

Komaj je policajdemokrat Popović dobil ministrstvo
saobračaja, je že »Jutro« napovedalo dobre čase za želez-
ničarje v istem tonu kot poprej radikali za časa ministra
Velizarja Jankovića in Kojića. »Samostojni« demokrat Po-
pović bo sedaj dal železničarjem zaostale prejemke, pred-
tume itd. Prej so policajdemokrati večkrat zapisali, da ra-
dikali varajo železničarje, sedaj, ko imajo svojega minist-
ra, pa ni več govora o goljufijah vladnih zaveznikov, am-
pak samo lepa napoved, kaj bo minister vse dal. Če bi
minister tudi res vse to dal, bi bila vsaka hvala in pro-
slava odveč. Popravil bi samo krivice ter uslužbenecem to
dal, kar bi že davno morali dobiti, če ne bi bili brezvest-
ni korupcionisti na vladi. Ministrska blagodušnost in na-
klonjenost se pa prinaša tudi s primerno rezervo: minister
je uverjen in upa, da bo ministrski svet njegove namene
odobril. Če sedaj minister ničesar ne da, bodo pa policaj-
demokrati zopet zavpili, da je kriva »protidržavna« opozi-
cija, pred vsem pa »klerikali in radičevci«.

Podobno ostudno igro imamo glede kuluka. Radikali
so narodu naložili to nekulturno, srednjeveško breme in
ker se ne da pri nas izvajati, pravijo sedaj policajdemo-
krati, da je tudi radi odprave kuluka Pribičević s svojo
tružbo stopil v vlado. Samo Pribičević nas bo rešil ku-
luka, vpijejo liberalni frakarji, ker mislijo, da je narod ta-
ko neumen, da ne vidi, pred kom je treba rešiti narod in
državo. Policajdemokratska gospoda ima ljudstvo za silno
neumno in nerazsodno, pa se zelo moti. Narod ne bo sla-
vil koruptne in nasilne vlade, ki samo ono korupcijo od-
pravlja, ki se sama ugonablja in predaleč smrdi, drugo
korupcijo pa žene naprej, ampak narod hoče odpraviti
vsako korupcijo in vsako nasilje in zato mora popolnoma
propasti tudi Pribičevićeva družba.

V »Narodu« beremo o raznih dobrotah nove vlade za
Slovenijo sploh in za slovensko uradnišтво še posebej. Po-
licajdemokrati v vladi nam jamčijo za svobodne volitve, za
rešitev raznih socialnih vprašanj itd. Kako in kaj, tega
»Narod« ne pove, socialnega čuta in pravicoljubnosti po-
licajdemokrati doslej še tudi niso pokazali, pač pa ravno
nasprotno. Da si pa lahko predstavljamo, kako naši poli-
cajdemokrati razumejo narodne zahteve in potrebe, se
nam v istem listu razlaga, da bi morala nova vlada raz-
pustiti izvoljeno občinsko zastopstvo Ljubljane ter posta-
viti gerenta, dr. Baltiča, ki je bil poprej odstavljen kot po-
krajinski namestnik, pa napraviti za velikega župana. S
kratka, naši policajdemokrati bi radi, da poseje Pribiče-
vič Slovenijo s svojimi biriči in da oni pri tem poslu za-
dostijo svoji oblastiljivosti in profitarstvu.

Uradništvu se napoveduje sreča in uteha tako-le: Po
svetu v druge države naj se pošljejo posebne uradniške
komisije, da preštudirajo tam uradniške razmere. — Ali
je to vse, kaj pa imamo od tega, kje je rešitev našega
perečega vprašanja? — vprašujejo slovenski uradniki. Se-
veda, to je vse, to je policajdemokratska rešitev uradniš-
kega vprašanja, ker pojde precej uradnikov-režimovcev z
masnimi dijetami pohajkovati po svetu, drugi pa lahko
naprej stradajo.

To so obljube in načrti policajdemokracije, kdor to
družbo pozna, ne more biti iznenaden.

Politični položaj.

Seja dveh dni in dveh noči. V noči od sobote na ne-
deljo je dobil naš parlament čudno sliko: eni prostori so se
pretvorili v spalnico, drugi v kavarno, igralnico, kjer se
igra »frišfere«, tretji v posvetovalnice in končno je bilo
okrog govornikov, ki so se neprestano menjevali, vedno
nekaj radikalov, ki so skrbeli za kraval. Ko je ob dveh
zjutraj govoril dr. Spaho, je bosanski radikal Majkić začel
vpiti: »Vas vse je treba pobesiti!« — Radikali mirijo svo-
jega tovariša in ga vlečejo iz dvorane, on pa vpije: »Za
goltanec se bomo zgrabil!« — Ko se je glasovalo za bud-
get ministrstva za socialno politiko in za konstituantu, so
po mestu švigali avtomobili ter vozili vladne poslance v
parlament. — V nedeljo popoldne je bil najprej Pašič pri
kralju, potem Ljuba Jovanović in končno šef opozicije
Ljuba Davidović, ki je ostal na dvoru skoraj dve uri ter
opozoril kralja na posledice postopanja radikalne vlade, ki
tvori samo parlamentarno manjšino. Ko se je Ljuba Da-

vidović vrnil iz dvora, je imel najprej posvetovanje s pred-
stojniki drugih opozicijskih klubov in s predsedstvom
HRSS. Točno ob 10. 20 ponoči so prišli v skupščino še
ostali opozicijski poslanci in vsi člani hrvatskega na-
rodnega zastopstva s poslancem Predavcem in dr. Mač-
kom na čelu. Hrvate je opozicija pozdravljala: Živeli Hr-
vati! Srbski demokrati so pri tem tudi Pribičevićevce o-
metali z zaničljivimi in ogorčenimi klici: Doli izdajalci!
Doležle ste pri nas špijoni, sedaj nam pa hočete z no-
žem v hrbet! — Na pozdrave so Hrvati odzdravljali: Živel
srbski seljaški narod! — kar je izzvalo zopet burne in dol-
gotrajne ovacije, ki so prenehale, ko je Ljuba Davidović
stopil na tribuno ter izjavil: »Gospoda! Pri glasovanju 29.
marca se je ugotovilo, da je vlada dobila 15 glasov ve-
čine samo na ta način, ker je bilo 41 narodnim poslan-
cem protizakonito prepreno glasovanje, ko je bila veri-
fikacija teh mandatov namenoma odložena. Sedaj mi pri-
sostvujemo, da parlament drži neprestano sejo. Vlada je
organizirala obstrukcijo v verifikacijskem odboru samo,
da bi se preprečilo, da se ena skupina narodnih poslancev
udeležuje v skupščini glasovanja o državnem budgetu.
(Opozicija viharo ploska.) Opozicija kot večina narodne
skupščine najodločnejše protestira proti postopanju vlade
in manjšinske skupine, kateri odreka vsak avtoritativen
skupščinski sklep. Mi smo predstavniki večine naroda, v
znak protesta zapuščamo dvorano in prepuščamo udeležbo
v parlamentarnem delu manjšini.« Opozicija z vsemi Ra-
dičevimi poslanci je izjavo Ljube Davidovića sprejela z
vihamim ploskanjem in nato demonstrativno zapustila
dvorano, kjer je nato povzel besedo Nikola Pašič. Na-
glašal je, da budget ne tpi odlaganja in da bi pri taki
stvari ne smelo biti obstrukcije od opozicije, ki je delala
to vprašanje odvisno od verifikacije mandatov, na katero
so Radičevi poslanci lahko celo leto čakali. Mi smo ho-
teli radi nujnosti najprej budget in potem verifikacijo,
pravi Pašič, mi prevzamemo radi tega vso odgovornost in
bomo če treba apelirali tudi na narod. — S svojim go-
vorom je Pašič razodel, da noče parlamenta, v katerem bi
bili Hrvati. Jasno je, da bi se bila verifikacija že pred dne-
vi lahko izvedla brez vsakega zavlačevanja budgetne raz-
prave. Pašič noče po verifikaciji izvajati parlamentarnih
konsekvenc, rajši skupščino razpusti. Pred letom, ko je
konferiral s HRSS, je bil zadovoljen, da hrvatski poslanci
ne pridejo v parlament, sedaj, ko so prišli, jim pa to
očita. — Po Pašičevem govoru je bil ob polnoči sprejet
budget s 124 glasovi, proti so glasovali pa trije Nemci,
katere je opozicija za kontrolo pustila v skupščini.

Zgražanje v radikalskih vrstah nad korupcijo in na-
siljem. V radikalskem klubu so se našli tudi poštenjaki,
ki obsojajo vladne nasilne nakanе sploh in zvezo s policaj-
demokrati še posebej. Tako se je najprej v verifikacijskem
odboru oglasil radikalski poslanec Nastas Petrović, od-
ločno zavrnil vsak nasilni in protizakoniti poskus ter za-
grozil, da bo drugače izvajal konsekvence. Verifikacijske-
mu odboru je namreč poslal njegov član bosanski radi-
kalec Majkić pismo, s katerim zahteva, naj odbor v imenu
»države« in »patriotizma« hrvatske mandate kratko malo
uniči, poslance pa po zakonu »o zaščiti države« postavi
pred sodišče. To in podobno mišljenje drugih radikalov
je poslancu Petroviću preveč in pričakuje se, da bo iz-
stopil iz kluba. Najbrž bo to storil tudi bivši minister prav-
de dr. Perić, ki se je sam umaknil, ko so Pribičevićevci
vstopili v vlado. Dr. Perić je poslal radikalskemu klubu o-
stro pritožbo proti dr. Lazi Markoviću, v kateri zahteva,
da se dr. Marković postavi pred častno sodišče radikalne-
ga kluba, sicer si bo on sam poiskal zaščite. Dr. Perić
toži dr. Markovića radi razžatjenja časti, radi tega, ker se
je dr. Marković hvalil, da so dokumenti, ki jih je dr. Perić
o priliki obtožbe proti dr. Markoviću izročil Rankoviću, po-
tvorjeni in da je ravno vsled tega o priliki sedanje krize
nastopil za to, da je iz ministrskega sveta izostal dr. Ni-
nko Perić in da je to njegova zasluga. V daljšem pismu po-
trjuje dr. Ninko Perić vse obtožbe, ki jih je opozicija na-
perila proti dr. Lazi Markoviću in zahteva, da klub o tej
stvari razpravlja. Nad zvezo s Pribičevićem in drugimi
štvarmi se jezi tudi minister Uzunović, ki od začetka krize
ne pride več v klub ter se ne udeležuje nobenih posveto-
vanj. Okrog njega se zbirata tudi bivša ministra Vujičić
in dr. Peleš ter še nekaj radikalskih poslancev.

Ugibanja glede Pašičevega govora. Kakor navadno,
je Pašič tudi pred izglasovanjem proračuna silno nejasno
govoril. V stenogramu njegovega govora se konec glasi
takole: — ili ćemo apelirati na narod i tražiti njegov sud
o tom, tko je pravilno shvatio prave državne poslove.« —
Pašič je skupščinski stenogram ali zapisnik svojega govo-
ra sam pregledal ter ta stavek najbrž naknadno dodal,
ker razni poslušalci trdijo, da tega ni rekel v parlamentu.
Pašič najbrž plaši skupščino s svojim volilnim mandatom,
dočim ima faktično samo mandat za poslovno vlado.

Verifikacijski odbor je imel včeraj popoldne zopet
sejo in člani opozicije so zopet čakali na radikale dobro
uro. Ko so radikali končno le prišli, se je govorilo sa-
mo o zastopstvu Pribičevićeve skupine v odboru. Radi-
kali so zahtevali, da se verifikacija hrvatskih mandatov
tako dolgo odloži, dokler to vprašanje ne bo rešeno. Na-

sprotoval je temu zopet radikalski poslanec Nastas Pet-
rović. Danes je zopet seja verifikacijskega odbora.

Izjava podpredsednika Radičeve stranke. Med obstruk-
cijo opozicije v noči na nedeljo se je dr. Maček, član na-
čelstva HRSS, razgovarjal z novinarji ter izjavil: Na nas
je napravilo postopanje vladne večine zelo slab utis in
prišli smo do prepričanja, da se ne dela ne po zakonu, ne
po pravilniku in tudi ne v interesu države. — Na vpra-
šanje, zakaj hrvatski poslanci ne sodelujejo v debati, je
odgovoril: Mi nismo prišli sem, da oviramo kogarkoli v
delu, temveč da delamo. Če se pa nam delo ovira, se
bomo pa borili proti nasilju. Na seje ne pridemo, dok-
ler ne bodo vsi mandati verificirani. — Ko je opozicija
skupščino zapustila, je dr. Maček še izjavil: Mi ostanemo
tu, da vidimo, kaj je z verifikacijo. Če nam radikali man-
datov ne bodo hoteli verificirati, pa zopet zapustimo Bel-
grad, pa naj svet vidi, da smo hoteli sodelovati v narodni
skupščini, a se nam je to preprečilo.

Kam so se naslonili bosanski demokrati? Da si je g.
Svetozar Pribičević s svojim naslonom na radikale sam
izkopal grob, je znano dejstvo, ker obsojajo vsi demokra-
tski krogi v provinciji njegov korak. Obsodba Pribičevićeve
najnovejše politike je posebno ostra od strani bosanskih
demokratov. Pribičević je prvič zboroval v Sarajevu leta
1919, ko je prišel drugi v Sarajevu leta 1923, so ga
demokratje pristrano sprejeli in odobraval njegovo ostro
obsodbo korupcije radikalnega režima. Ravno tisti Pribi-
čević, ki je javno obsojal korupcijo radikalov, se je sedaj
naslonil z obema ramama na te korupcioniste in s tem
korakom je zaigral zaupanje bosanskih demokratov. Bo-
sanski demokrati, ki so se doslej krčevito držali Pribiče-
vićeve politike, so nepopisno iznenadeni in ogorčeni, ker
je njihova politična zvezda zatoniла v Pašiču. Vse politične
stranke v Bosni so navdušene za odločen nastop Davido-
vića in torej tudi oni demokrati, ki doslej niso bili pris-
taši njegove struje.

Po svetu.

Krvava volilna borba v Italiji. Kakor kažejo razna
predznamenja, bodo tudi letošnje volitve v Italiji izredno
krvave. V več mestih je bilo zadnje tedne izvršenih več
političnih atentatov, pri katerih so padli kot žrtve razni
fasistijski in drugi politiki. Te dni sta v Parni dva fa-
sista po noči lepila volilne letake. Neznani protivniki so
ju napadli, enega ubili, drugega pa težko ranili. Posebno
nevaren bo zadnji teden pred volitvami, ko se bo teror
fasistov še povečal.

Konec Hitlerjevega procesa. Včeraj je bila izrečena
obsodba v veleizdajniškem procesu v Münchenu in si-
cer so bili Hitler in trije tovariši obsojeni na pet let
trdnjavskega zapore, ki se pa po prestalih 6 mesecev po-
gojno oprosti, pet drugih tudi na eno leto trdnjavskega
zapora z odlogom in pogojnim spregledom, general
Ludendorff je bil pa oproščen. Cel proces je izgledal,
kot bi bila nemška republika na obtožni klopi in ne
oni, ki so pripravljali njen konec. Justica nemške re-
publike krvavo in kruto sodi Nemce-delavce-republi-
kance, ki se bore za socialne pravice, monarhistične
prevratnike pa pa pošilja samo za nekaj tednov v kak
grad na letovišče, kar se imenuje »trdnjavski zapor«.

Francoska vladna izjava. Po sestavi svojega novega
kabineta je predsednik Poincaré izjavil v zbornici, da za-
stopa njegova vlada narodno edinstvo. Vlada bo izvedla
finančne zakone, ki bodo pripomogli k uravnovešenju
francoskega budžeta. Vlada bo vzpostavila porušene po-
krajine in zasledovala politiko verskega miru ter spošto-
vanja republikanskih zakonov. Glede socialne politike je
Poincaré izjavil, da bo vlada pospeševala privatno inicija-
tivo in izvajala socialno politiko v modernem smislu. Isto
tako bo Francija izvajala velikopotezno kolonialno politi-
ko. Francija ni egoistična in hoče dati svetu zgled ple-
menite in pravične politike. Francija hoče pokazati, da je
služabnica miru in pravičnosti. Francija želi postopati v
sporazumu s svojimi zavezniki in bo izpraznila Poruhrje
samo, ako bo Nemčija zadoščevala svojim obveznostim.
Francija vstaja na svoji politiki realnih zastavnin, dokler
bo reparacijsko vprašanje rešeno. Notranja politika Fran-
cije bo slonela na sodelovanju vseh nacionalnih elemen-
tov. Vlada upa, da bo mednarodna komisija izvedencev
prišla do ugodnega rezultata.

Težkoče rusko-rumunske konference. Dunajska
pogajanja med Rusijo in Rumunijo so prišla do mrtve
točke ter obstoji nevarnost, da se razbijejo. Rumunija,
ki je že pred konferenco izjavila, da se o Besarabiji
sploh ne bo pogajala, je sedaj postavljena pred alter-
nativo, ali pristane vsaj deloma na predloge ruske de-
legacije ter se na konferenci razpravlja tudi o besarab-
skem vprašanju, ali pa zopet načelno odkloni ta pred-
log ter s tem zakrivi prekinjenje pogajanj. Rusija še
vedno trdovratno zahteva, da se besarabsko vprašanje
postavi najprej na dnevni red ter da Rumunija pri-
stane na plebiscit, ki bo določil končno usodo te po-
krajine. V tem smislu je ruska vlada apelirala tudi na

evropske velesile, ki so svoječasnó Besarabijo priznale Rumuniji. Ta apel je imel za Rumunijo to posledico, da je ostala sedaj skoraj osamljena pri svojih zahtevah ter se že pojavljajo po zapadnem časopisju merodajni glasovi, ki zahtevajo, da se Besarabsko vprašanje končno nepristransko in temeljito razčisti. Dunajska konferenca bo kljub temu, da bo bržkone prekinjena, Rusiji mnogo koristila, ker bo obrnila pozornost zapada na važnost Besarabije.

Vprašanje dolgov med Rusijo in Anglijo. Z ozirom na rusko-angleška pogajanja je izjavil Zinovjev na inženerskem kongresu v Leningradu, da potek pogajanj najbolj ovirajo medsebojni dolгови. Dolgovi Rusije Angliji se dajo deliti na tri vrste: predvojni dolгови, medvojni dolгови in obresti. Skupna svota znaša skoro 11 milijard zlatih rubljev. Sovjetska Rusija pa ima od Anglije dobiti dve milijardi več. Pogajanja za medsebojno poravnavo teh svot teko silno počasi.

Revolucija v Tibetu. Iz Tibeta, te skrivnostne dežele, v katero se je posrečilo prodreti le malo Evropejcem, je sedaj prišla vest o revoluciji proti najvišjemu verskemu in svetnemu gospodarju — Dalai-lami. Dalai-lama je nekaj papež med budisti, izvršuje pa tudi vladarsko oblast v Tibetu; stanoval je dosedaj v samostanu v Tašilumpo. Vsa njegova oblast je slonela na menihih, ki prebivajo skupno v velikih samostanih ter tvorijo posebno kasto zase, ki ima v rokah najvažnejša uradniška mesta. Poleg tega so tudi neustrašeni vojaki in baš oni so največji protivniki tujcev, ki hočejo Tibet raziskovati. Sedanji Dalai-lama je vladal srečno kakih 20 let. Pred par tedni pa so se mu njegovi dosedaj vedno zvesti menihi pobunili in hoteli svojega poglavarja umoriti. Dalai-lama je za načrt svojih ovčic še pravočasno zvedel in posrečilo se mu je pobegniti na angleški teritorij v Indijo, kjer je za enkrat na varnem.

Beleške.

Kje je doma demagogija? Hrvatske poslance so v Beogradu kar obletavali novinarji beograjskih listov in zla sti so se trudili, da bi s svojimi namazanimi jeziki spravili v skripce kakega seljaka-poslanca ter ga pripravili do izjave, ki bi se dale demagogično izrabiti. Tako so se lotili poslanca-seljaka Čoldarenica, ki se je vedno dobrodušno smejal ter se jim je zdel zelo naiven. »Kaj ne, gospodine poslanice, vaši seljaki so zelo zadovoljni, ko jim Radič pravi, da pod njegovo vladno ne bo davkov in vojske«, so ga spraševali, pa so slabo naleteli. Seljak je mirno odgovoril: »Gospodje, pri nas ni demagogija doma, pač pa se se je pri vas mnogo govorilo, kaj bo vse Pašič dal. Če pridete k nam in začnete govoriti, da ne bo več davkov, vas narod takoj požene kot demagoge. Naš narod se pridno izobrazuje in ne trpi demagogije.«

Kriza v močni oficirski organizaciji. Tajna oficirska organizacija, ki je znana pod imenom »Bela roka«, ki ima velik, če že ne absoluten vpliv na politični razvoj v SHS, je prijadrala v krizo. Ta kriza med belorokci je tako ostra, da preti organizaciji razcep. Ako bo prišlo do razdvoja, potem bomo dobili še eno roko več. Poleg »bele« in »črne« roke bomo čuli naenkrat o »žolti.« In ta »žolta« roka bo čisto radikalna — Pašičeva. Krizo v »beli roki« je povzročila akcija opozicijskega bloka in sicer pred vsem prihodu Hrvatov v Beograd. Da bo zadeva s to krizo čim bolj jasna, moramo poseči nekoliko nazaj v preteklost. Skupina oficirjev, udeležencev v majniški zaroti leta 1903, je osnovala že leta 1910 organizacijo pod nazivom »Ujedinjenje ili smrt.« (Radi tajinstvenosti so krstili Beograščani to oficirsko organizacijo z imenom »Črna roka.«) Ta organizacija je zasledovala dva cilja: patriotsko propagando v pokrajinah pod Turčijo in Avstro-Ogrsko; vpliv na politični položaj v Srbiji sami. Radikalna stranka, ki je vzela v roke politične vaje leta 1903, je začetkom simpatizirala s to oficirsko organizacijo in se naslanjala na njo. To ljubimkanje med radikali in črnorokci se je vršilo tako dolgo, dokler ni začela »Črna roka« sprejemati v organizacijo meščanskih elementov in izdajati glasilo »Piemont.« Od tedaj so začeli gledati radikali z nezaupanjem na to organizacijo in to nezaupanje je posebno zrastle, ko so se takozvani samostalci, da bi izvili radikalom politično moč, naslonili na »Črno roko.« Tedaj se je začel boj med »Črno roko« in »Belo« (poslednjo so organizirali radikali, da bi lahko pobijali črnorokce). In uspelo jim je. Radikalna oficirska organizacija je dobila ime »Bela roka« kot kontrast napram »Črni roki.« Obe oficirski organizaciji pa sta se očitno zasovražili med seboj po atentatu na regenta in po končanem famoznem solunskem procesu. Iz cele afere je izšla kot zmagovalka »Bela roka.« V »Beli roki« ima glavno besedo divizijski general Živković, komandant kraljeve garde. Živković je osebnost, katero vpraša kralj večkrat za svet in ki uživa popolno kraljevo zaupanje. (Živković je tudi eden od udeležencev majniške zarote, v kateri je bil ubit zadnji Obrenović. Živković je vršil v oni noči kot mlad poručnik stražno službo in je predal zarotnikom ključ od dvorskih vrat.) Tekom časa je postala »Bela roka« bolj udana dinastiji, nego radikalom, akoravno so vse njene simpatije bolj na strani radikalov nego drugih strank. Kakor pa je uvideti, zahtevajo interesi dvora baš sedaj, da začne simpatizirati z nasprotniki radikalov. In baš to dejstvo je izzvalo krizo v »Beli roki.« Radikalom se je posrečilo, da so priklenili nase njim najbolj udanega človeka v »Beli roki« generala Okanoviča, katerega se nameravajo poslužiti, da nekoliko oplašijo dvor in »Belo roko.« General Okanović se je začel javno pojavljati v časopisu »Smotra« s svojimi »Odkritji.« To novo oficirsko organizacijo nazivajo v Beogradu »Žuta roka.« Kako bodo te ravnokar navedene in označene oficirske organizacije vplivale na razvoj vladne ter državne krize, se bo pokazalo v najkrajšem času.

Strah pred Hrvati. Zadnji čas je vladalo po celi Srbiji veliko zanimanje: ali bodo res prišli v beograjsko narodno skupščino hrvatski poslanci. Ves ta čas, ko se je govorilo ter pisalo o prihodu Hrvatov v Beograd, je imel telefon po celi Srbiji dovolj posla; Srbijanci so hoteli vedeti, so že li Hrvati v parlamentu ali ne. Med temi srbijanskimi radovedneži so bili tudi prebivalci mesta Užice in so se tudi oni informirali glede prihoda Hrvatov. Ko so poslušali Užičani vladne odgovore na njihova radovedna vprašanja, pa pride enemu Užičanu na misel in on vpraša po telefonu v Beograd: »Kaj je, ali so že dospeli v narodno skupščino oni brivci iz Hrvatske, da mu (Pašiču) obrijejo brado?«

Dnevne novice.

Policijdemokratski čudeži. Komaj par dni podpira slovenska policijdemokracija s prigoljufanim poslancem Reisnerjem Pašičev vladni štor in že objavlja »Jutro« kar dva čudeža, ki sta se dogodila pri ministrijski mizi, odkar je sklenil Pribičević koruzni zakon z radikali. »Jutro« razglasa, da je Reisner dosegel ukinitve kuluka in na pritisk slovenskih demokratov so se ustavile po notranjem ministru vse priprave za občni zbor Kmetijske družbe. Radi zadnje zasluge poslanca Reisnerja bo ostala po »Jutru« Kmetijska družba ohranjena našemu kmetu in ne bo ponižana v deko klerikalne stranke. Odkar se je sklenila zveza Pašič-Pribičević, je postalo »Jutro« sanjske bukve, a v »numarce« tega »trambihla« ne verjame nikdo, ker so že davno odpravljene zasebne loterije in imamo samo državno loterijo, v kateri pa pomeni demokratski poslanec uzurpator Reisner res majhno ničlo. »Jutro« samo ugotavlja, da je izgubila SKS interes na Kmetijski družbi in kažejo ga še samo slovenski demokratje, ki imajo za svojega voditelja na šest mesecev ječe obsojenega ponarejevalca menic dr. Žerjava. Očividno bi rad dr. Žerjav kratki rok koruznega zakona med Pašičem in Pribičevićem uporabil v to, da bi pri Kmetijski družbi zopet prakticiral svoj nepošteni posel, radi katerega je bil obsojen pri Agro-merkurju. Goljufi in sploh zločinci se malokdaj poboljšajo in se večkrat zatečejo celo h goljufiji s čudeži. Dokaz za našo trditev nam je dr. Žerjavovo »Jutro.«

Par potez iz portreta novega g. notranjega ministra dr. Milana Srksića. Zemljoradniški poslanec Cedo Kokanović je v zbornici razgalil bosansko radikalijo in dokazal, da so bili vsi sedanji bosanski radikali najpokornejši slugi in petolizniki avstro-ogrskemu režimu. Med drugim je očital tudi novemu notranjemu ministru dr. Srksiću, da je bil svoj čas član »der Ortsgruppe des patriotischen Flottenvereines.« Ta očitek je g. Srksića tako razburkal, da je izjavil javno v zbornici, da bo takoj odstopil in položil svoj mandat, ako se mu res dokaže, da je bil član »Flottenvereina«, katerega so nazivali pod rajno Avstrijo navdušeni in zavedni bosanski Hrvati »Falottenverein.« Kokanovićevo trditev glede Srksića je dokazal »Narod«, ki je prinesel kliše in notice iz lista »Bosnische Post« od leta 1911. V tej notici je zabeleženo veselje, ker je postal član »der Ortsgruppe des patriotischen Flottenvereines dr. M. Srksić, Landtagsabgeordneter und Advokaturskandidat. Dr. Srksićevo delovanje v dobi rajne Avstrije sta večkrat pohvalno priznala Hötendorf in Potiorek. Torej s črno na belem do danes ohranjenih dokazov dovolj, da je bil g. notranji minister od najvišjih avstro-ogrskih osebnosti pohvalno priznan patrijot. A kljub tem dokazom g. Srksić prostovoljno ne bo odstopil ne kot minister, a še manj kot poslanec.

Kulturni škandal centralizma. Hrvatski listi neprestano beležijo, kako gledajo beograjski centralisti po strani in polni zavisti na vsak napredek Zagreba ter hrvatstva. Beograjske velesrbske kroge bode v oči vse ono pri Hrvatih, kar dokazuje višji nivo njihovega kulturnega razvoja. Beograjski centralisti se neprestano pehajo za tem, kako bi zavili kulturni napredek Hrvatov in osobito pa Zagreba. Hrvatsko časopisje vedno toži, kako zanemarljivo beograjska vlada zagrebske kulturne ustanove. Zagrebska jugoslovanska akademija že ni dobila bogzna kako dolgo nobene državne podpore. Kadarkoli prosi zagrebska medicinska fakulteta, ki je najboljša v naši državi, za denarna sredstva, da bi se mogla popolnoma razviti, jej centralisti odgovarjajo, da nimajo kredita. Kreditov nimajo ne za tehniko, ne za kliniko, ali kako drugo kulturno ustanovo. Pa tudi v takih slučajih, ako se ne prosi od beograjske vlade denarnih sredstev, ampak samo za kako odobrenje, tudi tedaj meče vlada proslcem pod noge na ti-soče zaprek. V novejšem času so naperili beograjski centralisti svoje nekulturno kopje proti zagrebski univerzi. Najprej je bila izstreljena v javnost vest, da bo po novem vseučiliščnem zakonu beograjska univerza zavzemala prvo stališče, drugo pa zagrebska, ljubljanska in ostale fakultete. V istem času pa, ko se je pretresaval novi univerzitetni zakon, je zahtevalo prosvetno ministrstvo, da se prenesejo nekatere fakultete in visoke šole iz Zagreba v Beograd. Vsi ti poskusi nepostavnega prenosa so zadeli na prav odločen odpor in v očigled tem protestom si je izmislilo prosvetno ministrstvo nov, uprav balkansko nekulturni škandal. V Zagrebu obstoja veterinarska visoka šola. To šola je bila osnovana na inicijativo hrvatsko-slavonskega veterinarskega društva v Zagrebu. To društvo je izdelalo zakonski načrt za to visoko šolo in začetkom šolskega leta 1919 je bila ta šola tudi ustanovljena. Že koj v začetku je zadela ta veterinarska šola na velike poteškoče in le vstrajnosti ter požrtvovalnosti nekaterih profesorjev se je zahvaliti, da se je uvrstila in si pridobila dober glas. Seveda ni bilo to po godu beograjskim centralistom in sklenili so, da se naj prenese ta šola v Beograd. A vendar so se zbal v Beogradu tozadavnega odpora Hrvatov in se hoteli rešiti na vsak način nekaterih profesorjev na tem zavodu. Prosvetni minister je kratko malo

degradiral zagrebsko visoko veterinarsko šolo na čisto navaden srednješolski zavod. Ministrstvo je računalo v tem slučaju na takojšnjo ostavko profesorjev, kar se je tudi zgodilo. Minister je seveda sprejel te ostavke z velikim veseljem. Veterinarska šola brez profesorjev bi se morala ne oziraje se na ubogo dijaštvo, od katerih bi bili nekateri v par mesecih že absolventi, zapreti, ker ni profesorjev in čez nekoliko časa bi se naj ravnosta šola zopet odprla v Beogradu kot visoka šola. To je najnovejša taktika centralistične borbe proti kulturnem razvitku Zagreba, ki zasluži najostrejšo obsodbo. Nezaslišano je, ne oziraje se na politične razloge, da se na ta način pomečejo na ulice profesorji, a še surovejše je, da se požene iz zavoda dijače ravno v sredini šolskega leta in še to tik pred izpiti. Ti dijači nimajo sredstev, da bi šli v inozemstvo, a če bi jih imeli, koliko šikan bi morali prestati od strani vlade, da bi lahko šli izven države študirat. Slušatelji te veterinarske šole so začeli energično akcijo proti ravnokar označenemu postopanju prosvetnega ministrstva, podpirali jih bodo tozadevno profesorji in parlamentarni klubi. Znano je, da je po novem univerzitetnem zakonu predvideno veterinarstvo kot fakulteta, znano je tudi, da je ta zakonski načrt potrdil prosvetni minister, a kljub temu je degradacija zagrebske veterinarske visoke šole balkansko-nekulturna mahinacija in spletkarija, ki je naperjena proti Hrvatom in Zagrebu.

Duhovniška vest. G. Anton Rantaša, dosedaj kaplan v Selnici ob Dravi, je prestavljen v Turnišče v Prekmurju.

Promocija. Dne 15. m. m. je bil promoviran na graški univerzi doktorjem vsega zdravilstva g. Martin Ogorevc iz znane konjiške narodne rodbine. Častitamo!

Posojilo državne hipotekarne banke. Finančni minister je odobril pogodbo o posojilu državne hipotekarne banke, katero je sklenil njen upravnik dr. Bogdan Marković v Švici z isto financijsko grupo, ki je že lansko leto posodila naši banki 5 milijonov švicarskih frankov. Novo posojilo znaša 15 milijonov švicarskih frankov ali 210 milijonov dinarjev; zaključeno je po kurzu 89 od 100 z 7% obrestmi. Takso, ki znaša 1%, mora plačati posojilodajalec. Prvotno je bil določen 12leten rok za izplačilo, sedaj pa se je zmanjšal na 10 let. Pogoji posojila so mnogo ugodnejši, kakor pa oni za Bleerovo posojilo; to dokazuje, da je inozemstvo začelo resno proučevati naš gospodarski položaj ter da je utis tega proučevanja bil zadovoljiv. Pogodbo o posojilu mora odobriti še ministrijski svet, narkar bo najdalje do 15. t. m. prispel v Beograd prvi obrok posojila. Banka bode začela dajati posojila na hipotekarni kredit koncem meseca aprila. Seveda prečanski kraji osobito pri sedanji vladi ne bodo posebno deležni tega blagoslova. Mogoče bodo demokrati izmoledovali kako malenkost za svoje pristaše, drugo pa bo zopet požrla le Srbija.

Uredništvo in upravništvo »Našega doma« v Mariboru se je z 2. aprilom preselilo v Aleksandrovo cesto št. 6, I. nadstropje (Združna gospodarska banka) tik frančiškanske cerkve.

Tajništvo Slov. Ljudske stranke v Mariboru se je z 2. aprilom preselilo v Aleksandrovo cesto št. 6, I. nadstropje (Združna gospodarska banka) tik frančiškanske cerkve.

Nove železniške proge. Železniško ministrstvo se bavi z načrtom, da zgradi v kratkem času železniške proge Simla—Hau—Ugljenik (Bosna), da na ta način stvori zvezo z velikim solnim rudnikom v Kreki, ter Nikšić—Risan (Črnagora). Zadnja proga je osobite važnosti, ker bo omogočila lažji in brzi promet s Črnogoro.

Iz krvave slavonske kronike. Poleg Makedonije in Črne gore so dogodi gotovo v naši državi največ krvavih zločinov v Slavoniji. Domovina, ki je rodila Čarugo, obiluje dnevno na krvavih zločinih, pretepih in razbojstvih. Skoro vsaki prepis se konča s puško, nožem ali sekuro. Socijologi so splošno mnenja, da se v krajih, kjer ljudje na lahek način žive, dogaja vedno več zločinov, nego v krajih, katerih prebivalstvo si mora s trdim delom priboriti od narave svoj vsakdanji kruh. To sodbo socijologov potrjujejo vedno iznova zločini po Slavoniji, kjer si prebivalstvo z lahkim delom pridobi hitro blagostanje in premoženje. Dočim se na primer v siromašnem hrvatskem Zagorju dogodi kvečjemu vsak mesec kak krvav zločin, se to dogaja v Slavoniji dnevno. Te dni sta se zopet dogodila dva krvava zločina, kot vzrok neznatnih preprirov. V vasi Donja Motičina se je kmet Pribilo stepel s seljakom Pongracem. Zgrabila sta se najprej z rokami, nato pa sta boj nadaljevala s sekirami. V tem dvoboju je dobil Pribila udarec po glavi s tako močjo, da je obležal. Ker še ni bil mrtev, ga je Pongrac udaril z ostrino po rami ter mu jo skoro čisto razsekal. Ranjenec bo težko okrevljal. — V Irigu sta se spoprijela dva 19 letna fanta. Sekiro je v tem slučaju zamenila britev, boj pa se ni končal nič manj tragično, kakor prvi. Pavle Bogosavljević je pri prepiranju udaril po obrazu Savo Mičoševića. Ta je potegnil iz žepa britev ter v nagli jezi prerezal Pavlu grlo. Nesrečnež je v strašnih mukah izdihnil; morilec pa so prijeli sovaščani ter ga oddali oblastem.

Osijek dobi električni tramvaj. Osiješki občini je stavila mestna plinarna načrt, da zgradi v mestu električno centralo in tramvaj na električni pogon. Celi projekt je proračunan na 250 tisoč dolarjev, katere bi občina izplačala v 10 enakih letnih obrokih pri 8 odstot. obrestovanju. Osješka občina bo najbrž ponudbo sprejela, ker dosedanj tramvaj, katerega vlečejo konji, nikakor ne odgovarja potrebam prometa, pa tudi električna razsvetljava je mestu nujno potrebna.

Sanje preprečile nesrečo. Nekemu tramvajskemu konduktorju v Dubrovniku se je te dni sanjalo, da se je dogodila velika tramvajska nesreča. Na vse zgodaj v jutro je pohitel na mesto, kjer je v noči v sanjah videl skočiti

tramvaj iz tira. V resnici je našel na ravno istem mestu na tračnicah dva velika kosa železa, katero so očito neznanzi zlikavci iz hudobije nastavili, da bi povzročili nesrečo. Konduktar je oviro odstranil ter prijavil dogodek oblastem, ki sedaj zasledujejo zlikavce. Sedaj se celi Dubrovnik zanima za konduktarja, katerega sanje so morda rešile več ljudem življenje.

Občinske takse za nemške potnike. Sarajevska občina je po prevratu potnikom iz Nemčije naložila 80 odstotno takso na prenočišča v hotelih. Ker je takrat enako takso naložila Nemčija našim državljanom, bivajočim tamkaj, je bilo postopanje sarajevske občine popolnoma opravdano. Nemčija je omenjeno takso že zdavnaj ukinila, v Sarajevu pa še vedno postoji ter znatno ovira tujski promet, ker je zlasti mnogo nemških trgovcev, ki potujejo po kupčijah vsled takse težko prizadetih ter se ogibljuje Sarajeva. Celo neko filmsko društvo, ki je prišlo v Sarajevo, da posname neki film, je čez par dni raje odpotovalo v Dubrovnik. — Hotelirji in trgovci so vložili pri občini prošnjo, da takso na tujce iz Nemčije odpravi.

Kože divjačine v Bosni. Malokdo bi si mislil, da je Sarajevo v naši državi centrala za trgovino s kožami divjačine. Je pa to čisto naravno, kajti v Bosni živi po velikanskih šumah največ divjih zveri, ki dajejo dragoceno krzno. Kmetom in trgovcem prinaša trgovina s kožami lep dohodek. Ker se v Sarajevu kože najbolje prodajo, jih prinašajo tjakaj tudi iz sosednjih dežel, kakor Srbije, Sandžaka, Crne gore, Dalmacije in Hrvatske. Sodiijo, da se na leto proda v Sarajevu okrog 120 tisoč kož od kun, zajcev, lisic in ostalih divjih zveri. Ta količina kož predstavlja vrednost 25 milijonov dinarjev. Škoda je samo to, da vse te kože prodamo v inozemstvo še surove; tamkaj jih razne tvornice ustroje, potem pa moramo zopet nazaj od njih kupovati izgotovljeno kožuhovino. Radi tega se sedaj snuje družba, ki bo zgradila v Sarajevu tvornico za predelovanje kožuhovine. Tvornica bo lahko krila ves domač konzum kožuhovine, pa še za izvoz je bo ostalo.

KARO-čevlji MARIBOR, Koroška c. 19.

Iz Maribora.

Nadaljevanje II. redne seje mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v petek, dne 4. aprila t. l. ob 19. uri v mestni posvetovalnici.

Narodno gledališče v Mariboru. Repertoar: danes, 2. aprila: zaprto. Četrtek, 3. aprila: »Traviata« (gostovanje ge. Debicke). Petek, 4. aprila: »Boheme« (gostovanje ge. Debicke).

Bedrich Smetana: »Prodana nevesta«. — Rekli bi, da praznuje ves kulturni svet spomin stoletnice rojstva velikega mojstra češke glasbe, Bedricha Smetane (2. marca 1824 — 12. maja 1884). Ljubljana in Maribor sta si zamislila za proslavo ciklus Smetanovih najboljših del, da tako občinstvo spozna mojstra ob virih samih. — Narodno gledališče v Mariboru je uprizorilo v soboto 29. marca Smetanovo najpriljubljeneše delo »Prodana nevesta«. Bila je to res slavnostna predstava, ki dela gledališču vso čast. Razpokoženje je bila prav praznično, vsi kotički do zadnjega zasedeni. Med že itak razbranim občinstvom je bilo mnogo odličnih osebnosti; med drugimi sta posetila predstavo tudi knezoškof dr. A. Karlin in veliki župan dr. Ploj. V kratkem nagovoru pred predstavo je orisal profesor H. Družovič veličino in pomen Smetane za glasbo, posebej še za češko glasbo. Nato je sledila uprizoritev opere »Prodana nevesta« pod vodstvom kapelnika g. Herzoga, ki je moral uskočiti v zadnjem trenutku mesto obolelega ravnatelja opere g. Mitroviča, ki je delo z njemu lastno vestnostjo nastudiral. Junak večera je bil nedvomno g. J. Križaj v vlogi Kecal kot gost z zagrebške opere. To vam je bil pevski in igralski ubrana osebnost, da je človeka kar vlekla za seboj. Pa tudi domači igralci so postavili svojega moža, le gospod Skrivanič kot Janko je bil na nekaterih mestih nekam šibak. Zanimiv pojav je bil Vašek gosp. Urwaleka, ki mu daje velik plus pred drugimi njegovimi vlogami. Enako je z Marinko gđ. Vladimirovne. Videlo se je, da so se solisti in zbor potrudili in da so bili z ljubeznijo pri stvari. In ta naš kulturni zavod naj bi prenehal? Ne, gospoda! Kar je naše, je in ostane naše! — Josta.

Gostovanje ge. H. Debicke, članice drž. dunajske opere se vrši v mariborskem gledališču v petek, dne 4. aprila. Odlična umetnica bo nastopila v operi »Boheme« v vlogi Mimi. Ga. Debicke je umetnica svetovnega slovesa, po rodu Poljakinja. Ako bo za njeno gostovanje zanimanja, bo nastopila že v četrtek, 3. aprila, kot Violetta v Verdijevi operi »Traviata«.

Finžgarjeva »Divjega lovca« nam obeta uprizoriti še ta teden narodno gledališče v Mariboru v režiji g. V. Bratina. Vendar tudi nekaj domačega.

Ljudski oder v Mariboru priredi v soboto, dne 5. aprila 1924 ob 20. uri predstavo »Maks v škripcih«. Ta igra je bila že lansko leto podana vsem polnoštevilnim obiskovalcem v veliko zabavo. Kdor se hoče torej po težkem trudu in naporu zopet nekoliko poživiti in razvedriti, naj ne pozabi obiskati to predstavo. Cene prostorom so: sedeži po 8, 5, 3 D, stojča 2 D. Med odmori igra lasten gledališki orkester. Vsi prijatelji Ljudskega

odra prav iskreno vabljeni k predstavi, ki se vrši v Lekarniški ulici 6.

Ljudski oder. Seja uprave je v četrtek, dne 2. aprila 1924 ob 19. uri v Lekarniški ulici 6. Dnevni red važen, zato bodi udeležba točna in polnoštevilna. — Tajnik.

Kakšna mora biti družabna resitev, na to nam bo odgovoril v petek, dne 4. t. m. pri XXII. predavanju Prosvetnega kartela v Mariboru v Lekarniški ulici št. 6 ob pol 8. uri zvečer gospod dr. Andrej Veble. Njegovo zadnje petkovo predavanje o važnih delavskih vprašanjih je vzbudilo izredno zanimanje in priznanje. — Gospod predavatelj je pokazal, da je naobražen poznavatelj perečih socialnih vprašanj. Zato ne zamudimo njegovega drugega predavanja, ki bo osvetljevalo borbe današnjih dni, ki smo jim vsi priča. Zlasti naj delavski sloji spričajo z obilnim obiskom, da pojmujejo resno svoj boj za pravično družabno rešitev.

Občni zbor Protituberkulozne lige v Mariboru se vrši dne 11. aprila 1924 ob 8. uri zvečer v mali kazinski dvorani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo podpredsednika. 2. Poročilo o delovanju ambulatorija. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo preglednikov. 6. Izprememba par. 8. društvenih pravil. 7. Volitev novega odbora. 8. Predavanje g. doc. dr. Matko o oskrbi pljučnobilnih s posebnim ozirom na tuberkulin. Protituberkulozna liga vabi svoje ustanovnike, redne člane, podpornike in vse svoje prijatelje k obilni udeležbi.

Dinarski dan za westfalske Slovence se vrši v Mariboru v soboto in nedeljo, 5. in 6. t. m.

Jugoslovanska Matica uraduje vsaki torek, četrtek in soboto od 2. do 3. uri popoldne, Sodna ulica 32.

Cudna so pota pravice. Javnosti je še v živem spominu ona veselica v Kamnici pri Šeraku dne 27. januarja t. l., na kateri je Matija Haložan skozi duri gostilne iz vojaškega revolverja težko ranil štiri osebe, eno pa lahko. V preiskovalnem zaprcu je bil surovina samo nekaj dni, nato pa so ga na upravičeno ogorčenje Kamničanov izpustili in se je čisto prosto ter izzivalno sprehajal po Kamnici in okolici. Mariborsko okrožno sodišče je sedaj Haložana obsodilo — čujte — radi težke telesne poškodbe in radi nedovoljenega nošenja orožja samo na 18 mesecev. Ako bi bil Haložan težko ranil štiri zajce in lahko obstrlel eno lisico, bi ga bila porota obsodila — ne senat — na gotovih pet let. Kazenski senat je izrekel to obsodbo, ako se ne moremo dne 1. aprila 1924. Na našo kritiko bodo seveda odgovarjali častivredni juristi, da mi tega, kar uvidi človeška zdrava pamet, ne znamo prav presoditi, ker pač nismo uvedeni v tajinstvenosti svete justice.

Prostovoljna požarna bramba v Mariboru in njen rešilni oddelek priredita dne 4. maja t. l. Florijanovo veselico. Vsa društva in korporacije se naprošajo, da se na ta dan ozirajo in ne prirejajo drugih veselij, ker se bode čisti dibiček vporabil kot prispevek za nabavo že skrajno potrebnega rešilnega avtomobila.

Poziv amaterfotografom! Srbsko planinsko društvo priredi 20. t. m. izložbo planinskih slik. Da naše Pohorje in Kozjak ne smeta manjkati, je umevno. Podpisani odsek nujno prosi vse one, ki imajo kake krajevne posnetke, da posodijo plošče (negative) s izdelbo kopije Odseku amaterfotografom SPD v Mariboru, Kerkova ulica 5, I. nadstropje, levo. Plošče se koj po porabi vrnejo nepoškodovane. Nadejamo se, da se tokrat vsi odzovejo, da s tem napravimo reklamo za naše lepe kraje.

Objava prostovoljnih prispevkov za protezo bivšega stražnika Kralj Lovrenca in pripomoči njegovi bedni družini. Darovali so: Gg. oficirji 45. peš. puka v Mariboru 195 dinarjev, gg. uradniki in uslužbeni sledečih naslovov: Mariborska oblast in okrajno glavarstvo 135, finančno okrajno ravnateljestvo 211, davčno okrajno oblastvo 100, okrožno in okrajno sodišče 30, glavna pošta I 360, pošta II. glavni kolodvor 400, obmejni komisariat 483,50, moška kaznilnica 196,50, mariborska jetnišnica 48, finančna kontrola I. 266, finančna kontrola II. 22, brzojavna sekcija 65, mestni magistrat 159,50, mestni stavbeni urad 40, knjigovodstvo mestnega magistrata 130, splošna javna bolnica 65, agrarni urad 50, mestno gledališče 100, glavna carinarna 320, pol. komisariat 123, varnostna straža 280, državna borza dela 25, bolniška blagajna 28, nabavljalna zadruga 100, društvo jugoslovanskih državnih uslužbencev in upokojencev 250, vinarska in sadjarska sola 29,50, učiteljski zbor drž. realke 20, meščanska sola I. 20, meščanska sola II. 40, trgovska sola 35, stolni župni urad 35, zavod šolskih sester 181, Jadranska banka 105, hranilnica in posojilnica Narodni dom 240, Mestna hranilnica 225, Centralna banka 50, Zadruga gospodarska banka 90, Narodna banka 10, Spodnještajerska posojilnica 10, kavarnar Klešič 100, višji stražnik v pokoj Vodopivec Ivan 50, višji stražnik v pok. Godina Ivan 50, tvrdka »Kristal« d. d. 50, tvrdka »Centra« 30, tovarna Doktor in drug 100, mestno električno podjetje 71, nadalje sta darovala gg. Hinko Kosič in kavarnar Alojz Ivančič v krogu njih prijateljev in znancev 945, K nabiranju prostovoljnih prispevkov pooblašene dame so nabrale pri tukajšnjih podjetjih, trgovcih in drugih 6417 D.

VSEM DRUŠTVOM PROSVETNE ZVEZE V MARIBORU.

Krščansko-socijalna prosvetna in izobraževalna društva morajo porabiti vse razpoložljive sile za boj proti pijančevanju med našim narodom. Zlo pijančevanja in zlorabljanja alkoholnih pijač je pri nas tako veliko in tako ukoreninjeno, da mu bo le z enotnim, krepkim odporom odporom mogoče priti v okom. Statistika in grozeči opomini naših zdravnikov, narodnih gospodarjev in vzgojiteljev o alkoholizmu med nami govore preveč glasno, da bi jih kdorkoli mogel preslišati in prezreti.

Zato naroča Prosvetna zveza v Mariboru vsem včlanjenim izobraževalnim in prosvetnim društvom v smislu čl. 10, točka 3, svojih pravil:

1. Da določi vsak društveni odbor osebo (odbornika), ki se bo posvetila z vsem srcem temu perečemu vprašanju. Pri vsakem društvu je ustanoviti odsek za gojitev treznosti.

2. Vsak društveni odbor mora polagati pa še posebno paznjo na sledeče:

a) da se izpolnjuje naredba pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za notranje zadeve, št. 41.573, dne 13. II. 1923, ki govori o pobijanju pijančevanja;

b) da se prepreči navzočnost šoloobveznih otrok v gostilnah brez spremstva starišev ali odraslih, a tudi v spremstvu teh se jim pod 16. letom starosti ne sme dajati alkoholnih pijač;

c) da se ne toči in prodaja žgane opojne pijače od sobote ob 6. uri zvečer do ponedeljka do 11. ure dop.

č) da ne odreka gostilničar hrane gostu zato, ker ne uživa opojnih pijač;

d) da se opozori pristojno oblast na gospodarja-pijančca prej, predno bo napravil s pijančevanjem večino svojega premoženja v svojo škodo in v škodo svojcev, ki bi zato lahko postali siromaki in padli kot taki s čašom v breme občine in države.

3. Vsa društva morajo brezpogojno uveljaviti ob raznih društvenih prireditvah misel treznosti in zmernosti. Vse prireditve se morajo končati vsaj ob običajni krajevno-policijski uri. Na sporedu ne sme nikjer stati n. pr., da bo poskrbljeno za dobro kapljico ali kakorkoli za pijačo. Enako se ne sme rabiti nikjer na sporedu beseda »veselica«, ki jo je nadomestiti z besedo »prireditve« ali slično.

4. Društva ne smejo vprizarjati gledaliških predstav, ki se v njih pijančije, ali ki izražajo drugače preveliko posurovelost.

5. Nobeno društvo ne sme imeti sej in sedeža v gostilni.

6. Društvene prireditve v gostilnah je treba zabranjevati z največjo odpornostjo in ako ni jamstva, da to ne bo prilika za zapravljanje denarja in za pijančevanje, je treba tako društveno prireditev brezobzirno zabraniti. Pri vseh društvenih prireditvah morajo biti na razpolago tudi brezalkoholne pijače po zmernih cenah.

7. Vsako društvo mora paziti, da noben njegov član društvu ne bo delal sramote s pijančevanjem. Proti članom, ki v tem oziru kaj zagreše, naj se postopa disciplinarno.

8. Društveni odbor naj zainteresira krajevno izobraženstvo, da se s strokovnimi predavanji, zlasti pa z dobrim vzgledom udelejuje v borbi proti pijančevanju.

Vsako včlanjeno društvo mora Prosvetni zvezi v Mariboru v slehernem četrtletnem izkazu o društvenem delu izčrpno poročati, kako se izpolnjujejo gornje določbe, ki jih je obravnavati pri odborovih sejah, razglasiti vsem društvenim članom in nabiti na vidnem mestu v društvenih prostorih.

Odbor Prosvetne zveze v Mariboru.

Dr. Vinko Šarabon:

Zgodovinske anekdote.

(Dalje).

Dobra ocena.

Znameniti igralec Fr. Beckmann (1803—1866) je rekel o nekem zbadljivem kritiku: »Recite, kar hočete, dober pa je ta človek; toliko ljudem je že čast ukradel, zase je pa ni prav nič obdržal.«

O Beckmannu primerjaj Zgod. anekdote 2. zvezek, stran 58.

Pecelj in cvet.

Slavna italijanska igralka Eleonora Duse je bila v družbi, kjer so v pogovoru prišli tudi na žensko vprašanje, torej, kakšne pravice naj imajo ženske, kakšne dolžnosti itd. Neki gospod je dejal, da ženske nikdar ne smejo zahtevati istih pravic, kakor jih imajo moški; rekel je: »Bog je ustvaril najprvo Adama in iz Adamovega rebra šele je nastala ženska.

»Res je«, je odvrnila Duse. Čisto naravno je, da zraste pecelj prej kakor cvet; iz tega pa še ne sledi, da bi bil cvet manj vreden kakor pecelj.«

Sočutje.

Gospica Lecouvreur (1692—1730) je igrala nekoč Monimo v Racinovi žaloigri Mitridat. Mitridata samega je igral zelo grdi Beaubourg. Ko mu je Lecouvreur zaklicala: »O gospod, Vi spreminjate svoj obraz«, se je oglasil glas iz občinstva: »Le pustite ga, naj ga spremeni, ko je tako strašansko grd.«

Devrientova zahvala.

Veliki igralec Ludovih Devrient (1784—1832) je nekoč prav izborno igral. Občinstvo mu je burno ploskalo in moral je ven, zahvalit se. Dejal je: »Prej sem izražal to, česar nisem čutil, sedaj pa čutim, česar izraziti ne morem.«

Tale je, tale!

Leta 1645 so igrali žaloigro Rodogune velikega francoskega dramatika Pierre Corneille-a (1606—1684).

Francozi ga imenujejo po pravici Velikega (Corneille govori Kornej). Neki vojak, ki je bil na odru za stražo, je zelo pazljivo poslušal. V igri umori Kleopatra Anti-hovega brata. Antioh išče morilca, in vojak mu je večkrat dajal na tihem znamenja, da je Kleopatra morilka. Antioh vpraša slednjič Rodoguno: «Roka, ki nam je bila nekoč draga, je to naredila. Ali je to Vaša roka ali roka Vaše matere. Ali ste Vi? . . .» Tedaj se dobri vojak ni mogel več premagati, pomagati mu je hotel, pokazal je na Kleopatru in je rekel glasno in razločno: «Tale je, tale!»

Nadarjenost in alkohol.

Največjim modernim pisateljem in pesnikom prištevajo Norvežana Henrika Ibsena in Björnstjerne Björnsona. Dočim je Björnson bolj vesele narave, je Ibsen mračen in težak. Ibsenovih nazorov je veliki temnogledi pisatelj Aleksander Kjelland. Alkohola pa kljub mračnosti Kjelland vseeno nikoli ni sovražil in mu je bil celo vnet zagovornik. Državni svetnik Hegel, znameniti lastnik znane založbe Gyldendal v Kjöbenhavnu, je naročil svojemu slugi, da mora zmeraj prinesiti žganje, kadar bo Kjelland prišel. In sicer, ne da bi mu kdo rekel. Nekoč sta bila oba pri Hegelu na obiskih, Kjelland in Björnson. Kar gledal ga je, Björnson Kjellanda, kako je zavračal kozarec ko kozarcem.

«Aleksander!», mu je rekel, očitač ga gledaje, «ti vendar piješ alkoholno pijačo?»

«Kaj, alkoholno pijačo? Motiš se, jaz pijem čisti alkohol.»

«Ali se ne sramuješ? Ti piješ strup, ki moti duha in uničuje telo! In še v takih množinah!»

»Bodi vendar pameten! Jaz ga pijem, ker pomaga, in pij ga tudi ti!«, reče Kjelland.

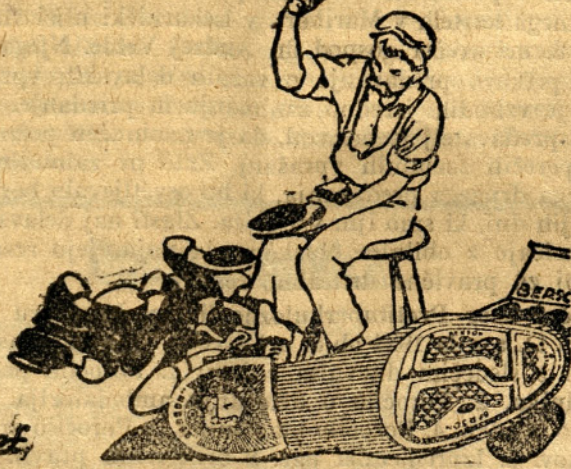
«Pomaga? Kako?»

«Boljše stvari boš pisal, kakor jih pa pišeš sedaj. Tudi Ibsen pije.»

(Dalje prihodnjič).

Spominjajte se Dijaške večerje!

BERSON

Gumine pete in gumine podplate

Vam naj Vaš čevljar stavi na obuvalo, ker s tem ne samo, da si prihranite denar, ampak si čuvate tudi noge in obutalo.

Vajenec, pošten, za slaščičarno se sprejme pri Rud. Wis-tanu, Maribor, Kacijanerjeva ulica 17, Melje. Hrana in stanovanje v hiši. 197

Stavbene okraske iz mavca, cementa in umetnega kamna izdeljuje Alojz Kocijančič, kipar, Maribor, Mlinska ulica 17. 209

Trgovina

Martin Šumer

in Konjice

priporoča veliko izbiro raz-nega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugod-nih cenah ter je za došlo se-zijo vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila do-sti prihrani. 737 50—1

Vsakovrstna

SEMENA

najboljše kakovosti posebno

KRMILNO PESO

priporoča

M. BERDAJS,
MARIBOR.

CUNJE

krojaške, suknjene in platne ne odpadke, staro železje, kovano in vlitno, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaškimi odpadki in vlitino.

Cebele na prodaj v panjih dunajske mere, močne in zdrave, potem med, vosek in umetno satje. Greif Josip, čebelar, Rače. 205 2—1

Premog. iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-I. 107

Sodna dražba konkurzne mase

t. j. manufakturnega blaga, trikotaj, pred vsem pa velikih partij posteljnih vatranih odev ter vsega inventarja se prične dne 9. aprila 1924 ob devetih dopoldne ter se nadaljuje prihodnje dni v skladišču v Ljubljani, Mestni trg št. 25, I. nadstropje.

Prodajalo se bo proti gotovini.

Inventurni zapisnik je na vpogled v pisarni konk. upravitelja dr. Ivo Benkoviča, odvetnika v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6. 210

Prvovrstni angleški in ostravski plinski koks

za kovaške svrhe ter industrijo dobavi na debelo in na drobno po najnižjih cenah

Mariborska mestna plinarna.

Kdor zida ali popravlja hišo,

kupi po najnižji ceni

nosilce (traverze), žičnike (žreblje) cement, strešne lepenke itd. kakor vsake vrste železnine pri

IVAN KORAŽIJA, MARIBOR

Aleksandrova cesta 42. — Meljska cesta 1.

TRGOVINA Z ŽELEZNINO

Na drobno!

Na debelo!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke:

Kvišku srca, 35, 36, 47 D.
Rajski glasovi, 58, 62 D.
Priatelj otroški, 7,50, 8,50 D.

b) Za odrasle:

Bogomila, 22, 25 D.
Pobožni kristjan, 15 D.
Češčena Marija, 47, 52 D.
Nebesa naš Dom 68, 80, 90 D.
Venec pobožnih molitev, 40 D.
Venec pobožnih pesem, 15 D.
Sv. Pismo, Evangeliji in Dejanja apostolov 12 D.

Kvišku srca! Pesmarica (zl. obr.), 15 D.

Premišljevanja za celo leto I. in II. del, 32 D.

Družba vednega češčenja. Dva molitveni uri, 3 D.

Kratko navodilo za pobožnost M. B. Kraljice src, 6 D.

Vir življenja, 29, 41 D.

Bog med nami, 20 D.

Vечно življenje (rdeča obreza) 24 D, (zlata obreza) 33 D.

Nebeška hrana I. in II. del, 29 in 41 D.

Priprava na smrt, 29 D.

Somišljeniki, širite naše liste!

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Telefon interurban: Podnart 2.

Brzobjavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kolesa itd. Vijačni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago!